

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ
IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO
ĮSTATYMO NR. IX-751 PAPILDYMO 125-3, 125-4 STRAIPSNIAIS IR 125-3, 125-4
STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO
TAP Nr. 22-1581; TAIS Nr. 22-12323

2022-09-13 Nr.NV-2629

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 papildymo 125-3, 125-4 straipsniais ir 125-3, 125-4 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto (toliau- Projektas) atitiktį Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, pastabų Projektui neturime, tačiau siūlome papildyti Projekto Aiškinamąjį raštą argumentacija šiais aspektais:

1. Dėl Projekto atitikties *konstituciniam asmenų lygybės principui*. Projektu siūloma valstybės biudžeto lėšomis kompensuoti pridėtinės vertės mokestį (toliau - PVM) už šilumos energiją, tiekiamą gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamą karštą vandenį arba šaltą vandenį karštam vandeniui paruošti ir šilumos energiją, sunaudotą šiam vandeniui pašildyti, t.y. pritaikyti tam tikrą lengvatinį reguliavimą asmenims, besinaudojantiems centralizuotu gyvenamojo būsto šildymu. Atkreiptinas dėmesys, kad nors tokiu gyvenamojo būsto šildymo būdu naudojasi dauguma gyventojų, tačiau yra ir kiti gyvenamųjų patalpų šildymo būdai - dujinis šildymas, geotermiinis šildymas, šildymas elektra ir kt., kuriems atitinkamas reguliavimas nebūtų taikomas. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs (2016 m. spalio 27 d. nutarimas), kad Konstitucijos 29 str. įtvirtinto asmenų lygybės principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant; konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas reiškia žmogaus teisę būti traktuojamam vienodai su kitais bei įpareigoja vienodus faktus vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai. Konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas būtų pažeistas, jeigu tam tikri asmenys ar jų grupės būtų traktuojami skirtingai, nors tarp jų nėra tokio pobūdžio ir tokios apimtys skirtumų, kad nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas. Diferencijuotas teisinis reguliavimas, taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, jeigu juo siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų arba jeigu tam tikrų ribojimų ar sąlygų nustatymas yra susijęs su reguliuojamų visuomeninių santykių ypatumais, savaime nelaikytinas diskriminaciniu. Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą

pažymėta ir tai, kad vertinant, ar pagrįstai yra nustatytas skirtingas reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teisinės aplinkybes; pirmiausia turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai.

2. Dėl Projekto atitikties 2006 m. lapkričio 28 d. *Tarybos direktyvai 2006/112/EB* dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, kuri pakeista 2022 m. balandžio 5 d. *Tarybos direktyva (ES) 2022/542* ir *Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 3 d.*

Aiškinamajame rašte atskleistina Projektu nustatomo PVM kompensavimo valstybės biudžeto lėšomis mechanizmo esmė ir argumentai dėl to, ar jis savo esme neturėtų būti prilygintinas lengvatiniam (0 proc.) PVM tarifui.

Atkreiptinas dėmesys, kad toks lengvatinis PVM tarifas turėtų atitikti sąlygoms, numatytoms minėtos direktyvos 98 str. 2 d. ir 105a str. 1 d. Remiantis šiomis nuostatomis, valstybėms narėms be 98 str. 1 d. numatyto reikalavimo taikyti ne daugiau kaip 2 lengvatinius tarifus (juos nustato PVM įstatymo 19 str.), taip pat numatyta galimybė taikyti ir lengvatinį tarifą, mažesnę nei minimalus 5 proc. tarifas, ir neapmokestinimą pridėtinės vertės mokesčiu su teise atskaityti anksčiau sumokėtą pridėtinės vertės mokestį, tačiau *tik tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kitose valstybėse narėse*, jei 2021 m. sausio 1 d. tos kitos valstybės narės tų pačių prekių tiekimui taikė lengvatinį tarifą, mažesnę nei minimalus 5 proc. tarifas, ir neapmokestinimą pridėtinės vertės mokesčiu su teise atskaityti anksčiau sumokėtą pridėtinės vertės mokestį.

Be to, reguliavimo dėl tokio lengvatinio tarifo įsigaliojimui turėtų būti taikomos Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 3 d. nuostatos, remiantis kuriomis mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, naujus mokesčio tarifus, mokesčio *lengvatas*, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigalioja ne anksčiau kaip po 6 mėn. nuo oficialaus paskelbimo dienos, išskyrus, *inter alia* mokesčių įstatymus, reikalingus susidarius *išskirtinėms aplinkybėms*, kaip jos apibrėžtos Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme. Aiškinamajame rašte pateiktinas pagrindimus ir šiuo aspektu.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė

Ieva Peciukonienė, tel. +37052098607; +37065842004, el. p. ieva.peciukoniene@lr.lt